

Välkommen till jobbet!

En idéskrift för att förbättra introduktionen
av nyanlända flyktingar i kommunerna

Folkpartiets kommunalpolitiska råd

2007-07-13

Folkpartiet

Sammanfattning: 10 förslag för en framgångsrik flyktingintroduktion

1. Jobbfokus i introduktionen. Den första frågan till de nyanlända i introduktionen bör vara hur de ska skaffa egen försörjning i Sverige. Den röda tråden är att människor ska arbeta.

2. Introduktion på heltid. Introduktionen ska ske på heltid. Det stimulerar till aktivt jobbsökande på fritiden. Extraarbeten på kvällar och helger ska uppmuntras.

3. Istället för socialbidrag – inför löneliknande ersättning för introduktionen. Ersättningen betalas ut för att introduktionsplanen och de lokala reglerna följs.

4. Jobb och sommarkurser istället för sommarlov. Introduktionen bör ordnas hela året. Om ordinarie introduktion gör uppehåll på sommaren ska de nyanlända erbjudas språkundervisning eller annan utbildning om de inte jobbar.

5. Varva språkundervisning med praktik. Personer med olika yrkesbakgrund från sina hemländer ska få en yrkesintroduktion på den svenska arbetsmarknaden i kombination med studier i svenska språket.

6. Låt nyanlända söka jobb i bemanningsföretag. Bemanningsföretagen är en bro till arbetslivet för många utlandsfödda eftersom de ser till kompetens oavsett etnisk bakgrund.

7. Introduktionen en kompetensfråga, inte en fråga för socialtjänsten. Socialtjänstens omhändertagandeperspektiv borde inte utnyttjas vid introduktion av friska nyanlända flyktingar som kan och vill skaffa sig egen försörjning.

8. Validering av utbildning och yrkeserfarenheter. Satsa kommunala resurser på validering. Inrätta om så behövs egna valideringskanslier. Likaså är det viktigt att samarbeta med de närmaste högskolorna för certifiering av utländska akademiker så att de kan verka i Sverige.

9. Låt kommuner med mottagningskapacitet skriva avtal med hårt belastade

kommuner. Kommuner med väl fungerande introduktion som har svårt att locka till sig nyanlända ska uppmuntras att skriva sekundäravtal med till exempel Södertälje, Malmö, Göteborg och Landskrona. Förhandlingar att skriva sekundäravtal förekommer bland annat mellan Gävleborgs län och Södertälje.

10. Det handlar om ledarskap. Introduktionen av flyktingar är framförallt en resurs- och tillväxtfråga. Kommunerna behöver ta ett strategiskt helhetsgrepp om introduktionen kopplat till det lokala tillväxtarbetet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 10 förslag för en framgångsrik introduktion.....	2
Inledning En nystart för introduktionen.....	5
Socialdemokraternas bokslut: ett växande utanförskap.....	8
Så bryter vi utanförskapet! Liberal rivstart för en ny integrationspolitik.....	10
Kommunernas roll.....	11
Falkenberg: social kompetens utan inblandning från socialtjänsten.....	12
Värnamo: bäst i Sverige på integration.....	15
Solna: företagsamhet skapar integration.....	17
Sorsele: flyktingmottagandet en tillväxtfråga.....	19
Åtgärds paket: 10 förslag för en framgångsrik introduktion.....	21

En nystart för introduktionen

I många kommuner har flyktingmottagandet varit en belastning på kommunens ekonomi. Det borde vara tvärtom. Att vuxna människor, ofta med attraktiva yrkeskunskaper med sig i bagaget, har fastnat i passivitet och bidragsberoende har lett till stora ekonomiska belastningar men är naturligtvis först och främst ett svek mot dessa människor. Få saker är så nedbrytande för värdigheten och självförtroendet som att tvingas leva passivt på bidrag när man skulle kunna försörja sig själv.

Vi behöver agera snabbt för att förändra de regelverk och myndighetsrutiner som har lett fram till dagens integrationsmisslyckande. Här har kommunerna en oerhört viktig roll att fylla. Det är på den lokala nivån som man har bäst chans att ge nyanlända en bra start i sitt nya hemland så att vägen till arbete blir så kort som möjligt.

För de politiska krafter som vill stänga Sverige mot omvärlden är integration ointressant eftersom man ändå inte vill ha fler människor till vårt land. Folkpartiets linje är den omvända – vår integrationspolitik är tätt sammanflätad med vårt försvar av en human och solidarisk flyktingpolitik.

Vårt budskap kan sammanfattas i två enkla punkter:

- Sverige ska vara ett öppet land.
- Arbetslinjen är lika självklar oavsett var man är född.

Regeringen har nu höjt schablonersättningen och infört en stimulansersättning för de kommuner som tecknar avtal om flyktingmottagande det kommande året. Oaktat detta kvarstår utmaningen för många kommuner att få en mer effektiv introduktion med snabbare etablering på arbetsmarknaden för de nyanlända. Då kommunerna har ansvaret för att samordna introduktionen finns det många variationer på utformningen. Det är dock väl känt att introduktionen över lag har haft stora brister, vilket inte minst framkommer i Riksrevisionens rapport ”Statliga insatser för nyanlända invandrare”.

Den 1 juli i år lades Integrationsverket ned som ett led i regeringens arbete för en mer effektiv statsförvaltning. Detta innebär att vi från och med halvårsskiftet har en ny ordning för

flyktingmottagande som kommer att ställa större krav på kommunerna. Tillsammans med länsstyrelserna ska kommunerna skriva avtal med Migrationsverket om mottagningen av de nyanlända. Att flytta beslutsfattandet närmare verkligheten tror vi kommer vara framgångsrikt. Länsstyrelserna har god kännedom om hela länets förutsättningar att klara av flyktingmottagandet. Vi tror också detta kommer att öppna upp för bättre samarbete och fler regionala lösningar t.ex. att en nyanländ kan bo i en kommun och arbeta i en annan.

Migrationsverket räknar med att 30 000 - 40 000 personer kommer att ansöka om asyl i Sverige under 2007. Ungefär hälften av dessa asylsökande antas komma från våldets Irak. Det ökande antalet asylsökande innebär en stor utmaning för kommunerna.

Vi vill poängtera att de flesta kommuner idag har tecknat avtal om flyktingmottagning för 2007 (228 av 290 kommuner).¹ Trots detta kommer vi att behöva fler platser framöver. Den främsta anledningen till att många kommuner är tveksamma till att ta emot flyktingar är att det saknas fungerande metoder för en bra introduktion.

Vi är övertygade om att flyktingmottagandet kan ske på ett mycket bättre sätt än tidigare. Men då behöver vi i kommunerna lägga om kursen för flyktingmottagandet. I den här idéskriften har vi studerat några kommuner som lyckats väl med introduktionen. En genomgående framgångsfaktor är något så enkelt och självklart som en lokal strategi för introduktionen. För till syvende och sist handlar det om ett synsätt på flyktingmottagande. I de kommuner där introduktionen inte ses som en sidoverksamhet utan ingår i det långsiktiga tillväxtarbetet fungerar också integrationen bäst.

I denna idéskrift presenterar vi tio konkreta råd för en effektivare introduktion. Med detta vill folkpartiet ta initiativ till en offensiv för att sprida några av de bästa metoderna till kommuner där introduktionen behöver förbättras.

Lennart Gabrielsson, ordförande Kommunalpolitiska rådet
Helene Odenjung, kommunalråd i Göteborg
Gulan Avci, ordförande i Liberala Invandrarförbundet (LIF)

¹ http://www.integrationsverket.se/Upload/Flyktingmottagande2006/Antal_introplatser_2007_070315.pdf

Socialdemokraternas bokslut: ett växande utanförskap

Den socialdemokratiska integrationspolitiken har varit förödande för många av de mest utsatta i vårt samhälle. Något av det mest anmärkningsvärda är socialdemokraternas oförmåga att inse allvaret i det utanförskap och ökade klyftor som var resultatet av den förda politiken. Folkpartiet har ägnat mycket tid åt att analysera och presentera åtgärder för att bryta utanförskapet. I rapportserien "Utanförskapets karta" har vi kartlagt antalet områden som präglas av låg sysselsättning, undermåliga skolresultat och lågt valdeltagande. År 1990 fanns tre sådana områden. 2006 fanns det inte mindre än 157 områden som klassades som utanförskapsområden. En tendens vi kunde se i den sista kartläggningen var att redan utsatta områden blev än mer utsatta. Till exempel ökade skillnaden i sysselsättningsgrad mellan utanförskapsområden och övriga Sverige med hela 3,6 procentenheter.

Ett par dagar före Integrationsverket avvecklades 1 juli i år presenterades rapporten Integrationspolitikens resultat (Rapport 2007:05), en utvärdering av alla de mål och indikatorer som sattes upp av den socialdemokratiska regeringen. Rapporten är ett förödande bokslut över den socialdemokratiska integrationspolitiken och introduktionen av de nyanlända i kommunerna:

- **Utanförskap istället för jobb.** Inte ens hälften av de nyanlända som deltagit i kommunala introduktionsprogram har fått kontakt med arbetsmarknaden under det första året. Arbetsförmedlingarna har sällan tagit fram prova-på-platser eller ens bedömt de nyanländas yrkeskunskaper. Systemen har snarare stängt in de nyanlända i ett passiviserande utanförskap istället för att öppna dörrarna in på arbetsplatser och företag.
- **Introduktion på halvtid istället för på heltid.** Under hela 2000-talet har Integrationsverket rekommenderat att introduktionen ska vara en heltidsaktivitet. Men de flesta nyanlända har inte ens haft aktiviteter 20 timmar per vecka och har till exempel inte kunnat läsa extrakurser i svenska.
- **Raka vägen till socialbidrag.** Introduktionsersättningen som betalas till flyktingarna i de kommunala programmen har gjorts löneliknande endast i hälften av kommunerna. Istället har försörjningsstöd (socialbidrag) betalats ut. Nyanlända som jobbat extra har i många

kommuner fått minskade ekonomiska bidrag i samma mån, så kallad inkomstavräkning, vilket inneburit att det inte lönar sig att arbeta.

- **Sommarlov istället för introduktion.** Uppehåll i introduktionen under sommaren förekommer i många kommuner, och då tvingas de nyanlända som kommer på våren att gå direkt på sommarlov i stället för att börja lära sig de nödvändiga kunskaperna i svenska och om Sverige. I rapporten Integrationspolitikens resultat skriver Integrationsverket. ”Att personer i introduktion sällan erbjuds heltidsinsatser och att vuxna människor får ’sommarlov’ under introduktionen tyder också på att kommunen inte ser introduktionen som ett viktigt redskap för att skapa möjligheter för nyanlända att nå målet så effektivt som möjligt.”

Så bryter vi utanförskapet! Liberal rivstart för en ny integrationspolitik

Regeringen med integrationsminister Nyamko Sabuni i spetsen har rivstartat arbetet med att förnya och förbättra flykting- och integrationspolitiken. Att avveckla Integrationsverket för att ge integrationspolitiken genomslag på riktigt är ett viktigt beslut. Nu måste varje sektor och varje myndighet ta ett ökat ansvar för att bidra till att bryta det utanförskap som fått fäste på så många ställen runtom i Sverige.

Det är viktigt att poängtera att integrationspolitiken handlar om utanförskapet, inte om invandrarskapet. Oavsett etniskt ursprung är det centrala problemet att många saknar makt över sin egen tillvaro och står utanför samhällets centrala arenor. Arbetslinjen och möjligheten till egen försörjning genomsyrar regeringens omläggning av arbetsmarknadspolitik. För nyanlända handlar det om att bryta den passivitet som för alltför många präglar de första månaderna och åren i Sverige. Sysslolösheten lägger grund för utanförskap och bidragsberoende. Alliansregeringen har börjat arbetet genom att presentera flera nödvändiga reformer:

- **Nystartsjobb infördes 1 januari.** Nystartsjobb innebär att arbetsgivare inte behöver betala arbetsgivaravgift för personen under tiden man har ett nystartsjobb. För de flesta nyanlända gäller nystartsjobben de första tre åren efter att de fått uppehållstillstånd.
- **Instegsjobb infördes 1 juli.** Instegsjobb innebär subventionerat arbete som alltid kombineras med deltagande i kurs i svenska för invandrare, sfi. Instegsjobben ska även innehålla handledande inslag. Lönesubventionerna uppgår till 50 % i offentlig sektor och 75 % i privat sektor och kan erhållas de 18 första månaderna efter beviljat uppehållstillstånd.
- **Extra ersättning till kommuner för att underlätta flyktingmottagande.** Stimulansersättningen utgår till kommuner som sluter treåriga avtal om flyktingmottagande. Ersättningen betalas ut utöver schablonersättningen och innebär att kommunerna får 10 000 kr per person de tar emot.
- **Ny premie för framgångsrik introduktion.** De kommuner som slutit avtal får också en premie på 20 000 kr för varje vuxen i åldern 18–64 år som efter första året efter

uppehållstillstånd har blivit godkänd i sfi eller skaffat sig praktik eller arbete under viss tid.

- **Bättre kvalitet på sfi-undervisningen.** Regeringen utvidgar satsningen på kompetensutveckling av sfi-lärare.
- **Mer stöd till ensamkommande flyktingbarn.** För ensamkommande barn som får uppehållstillstånd får kommunerna ersättning för nödvändig vård även efter det att barnet fyllt 18 år fram till det att barnet fyllt 21 år.
- **Jobb och företagande.** Satsningar för att främja invandrares företagande genomförs samt införandet av en försöksverksamhet, så kallade nystartscentrum. Nystartscentrum införs i början av 2008 för att enskilda ska få snabb och välriktad hjälp och stöd att etablera sig i Sverige och på arbetsmarknaden.

För att uppnå målen för den nya integrationspolitiken satsas sammanlagt drygt 3600 miljoner kronor under åren 2007–2010, d.v.s. drygt en miljard per år de kommande tre åren. Drygt 600 miljoner kronor av dessa läggs på det extra stimulansbidraget och drygt 400 miljoner kronor satsas på instegsjobben. Högskolorna får 46 miljoner kronor för att erbjuda kurser till invandrade akademiker för att deras kunskaper ska anpassas till vad som krävs på den svenska arbetsmarknaden.

Kommunernas roll

Vi vet att kommuner vill och kan ta ansvar. Men trots likartade förutsättningar har kommuner lyckats olika väl med integrationen. Det framgår till exempel i rankningen av hur Sveriges alla kommuner lyckats med integrationen som tidningen Fokus genomfört. Genomgången visar tydligt att det finns framgångsexempel i olika delar av Sverige, i både små och stora kommuner.

Vi har granskat fyra borgerligt styrda kommuner som är kända för att lyckas väl med introduktionen. Utifrån detta har vi sammanställt ett åtgärds paket med konkreta förslag baserade på erfarenheterna från Falkenberg, Värnamo (Sverige bäst på integration enligt Fokus), Solna och Sorsele.

Falkenberg: social kompetens utan inblandning från socialtjänsten

Falkenbergs framgångsfaktorer

1. Tydliga krav och engagemang. Krav och tydliga regler präglar introduktionen, som anpassas till flyktingarnas engagemang. Ju mera engagemang desto större är chanserna att flyktingarna kan skaffa egen försörjning.

2. Flyktingintroduktion är en kompetensfråga och inte en socialtjänstfråga. Under introduktionstiden ska flyktingarna fokusera på arbetsmarknads- och utbildningsfrågor. Kontakter med socialförvaltningen bör undvikas till varje pris.

3. Social kompetens och svenska språket. Flyktingarnas vilja och engagemang att lära sig svenska koder och språket präglar introduktionen. Det är viktigt att förstå svenska koder och vara villig att anpassa sig till svensk kultur och samhällsliv.

Den röda tråden i Falkenberg

I Falkenberg har 80 % av flyktingarna egen försörjning efter introduktionsperioden på två till två och ett halvt år.

Håll stenhårt på arbetslinjen. Den första frågan nyanlända får under introduktionen är Hur ska du försörja dig i Sverige? Under de fem första veckorna i introduktionsprogrammet tar de nyanlända fram sina egna individuella handlingsplaner. Kommunens personal fungerar som coacher. Introduktionsersättning utgår som ersättning om de individuella handlingsplanerna följs. I den framgår vilka mål som ska uppfyllas, att aktivt deltagande förutsätts på heltid. Om inte kraven uppfylls utnyttjas karens i introduktionsersättningen och individens ersättning minskas.

Introduktionen ska bygga engagemang och förtroende. Den första tiden av introduktionen syftar dels till att ta fram de individuella handlingsplanerna, dels till att flyktingarna ska visa

engagemang och få förtroende för den mottagande kommunens personal. Flyktingarnas engagemang ses som nyckeln till framgång. Inledningsvis kartläggs därför engagemanget. Coachningen syftar till att bygga starkare engagemang hos individerna.

Rätt att tjäna extrapengar. Samtidigt som flyktingarna får introduktionsersättning har de möjlighet att tjäna extra på arbete. Kravet är att de uppvisar anställningsbevis och lönespecifikation. Detta uppmuntrar flyktingarna att skaffa arbete och detta är ofta vägen in på arbetsmarknaden.

Flyktingintroduktion en kompetensfråga - inte en socialtjänstfråga.

Flyktingintroduktionen bör vara frikopplat från socialförvaltningen och ha direkt koppling till utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor. Organisatoriskt bör flyktingmottagandet inte ligga under social-, omvårdnads- eller omvårdnadsnämnder. Det är också viktigt att följdenligt matcha rätt yrkesgrupper att arbeta med de nyanlända. I Falkenberg jobbar ett team bestående av 4–5 personer med olika kompetenser för att introducera och coacha flyktingarna.

Alltid introduktionsersättning, aldrig socialbidrag. Introduktionsersättningen ligger på en något högre nivå än försörjningsstöd (socialbidrag) och är som sagt ersättning för arbetet med de individuella handlingsplanerna.

Personligt ansvar för att skaffa praktikplatser. Kommunens anställda fungerar som coacher och prioriterar kontakter med företagen för att etablera goda relationer och få fram praktikplatser. Men det är de nyanlända själva som utifrån sina handlingsplaner får skaffa fram praktikplatser och kontakta företagare. Statistik visar ju att det bara är en tredjedel av nya jobb som kommer till arbetsförmedlingens kännedom. Därför är det viktigare att flyktingarna tar saken i egna händer och med hjälp av lokala företagarregister kontaktar arbetsgivare direkt.

Samarbeta med bemanningsföretagen. AMI i Falkenberg har länge samarbetat med Manpower. En grund för samarbetet var en undersökning som köptes från Manpower där vardera fyra män och kvinnor fick testa när de är anställningsbara. Utifrån detta har olika kriterier för social kompetens, språk och utbildning tagits fram så att flyktingarna i Falkenberg vet vad de måste uppfylla för att bli anställningsbara. Anställningsbara flyktingar anställs ofta av Manpower. Tillväxten i bemanningsföretagen är generellt sett stark för

närvarande. Manpower gör reklam för att de ska nyanställa 10000 personer under 2007 och kommunerna bör utnyttja detta tillfälle.

Samarbeta med arbetsförmedlingen. Situationen för arbetsförmedlingarna är pressad. Arbetsförmedlare ansvarar vanligtvis för flera hundra arbetssökande. En granskning från Riksrevisionen (2006:19) visar att arbetsförmedlingarna inte heller prioriterar arbetslösa flyktingar.

Prioritera högutbildade och färdigutbildade. Asylsökande och flyktingar med yrkesexamen och kvalificerade yrkesarbetare ska erbjudas anpassade program för att snarast komma i praktik och i vidareutbildning.

Språkutbildning. Nyckeln är att anpassa språkutbildningarna efter individuella behov. Det kan betyda att specialkurser ges i t.ex. Svenska för företagare eller Svenska för mammor. De som aldrig tidigare gått i skola ska inte behöva göra det när de kommer till Sverige.

Utbildning i social kompetens. Språkutbildningen bör också innehålla flera moment om svensk kultur och samhällsliv. Tonvikten ligger på att lära sig svenska koder så att de nyanlända ska förstå den svenska kulturen och ha lätt för att passa in på svenska arbetsplatser.

Utvärdera effekterna av flyktingmottagandet. AMI i Falkenberg följer upp de flyktingar som gått introduktionen mycket noggrant.

Värnamo: bäst i Sverige på integration

Värnamos framgångsfaktorer

1. Jobb, jobb, jobb. Tydligt jobbfokus i introduktionen.
2. Socialt kapital. Värnamo och hela regionen kännetecknas av det sociala engagemanget i företag, föreningar och andra organisationer. Nätverken och föreningarna öppnar dörrar för de nyanlända som leder till att de får lättare att skaffa sig sociala kontakter.

Den röda tråden i Värnamo

Värnamo har korats till landets bästa kommun i integration i en underökning i tidskriften Fokus. I kommunen bor en hög andel utlandsfödda eller barn till föräldrar där båda är födda utomlands (6 050 personer = ca 19 %). Arbetslösheten och ohälsotalet är lågt bland invandrarna. Dessutom tar kommunen emot en hög andel flyktingar varje år. 2006 kom 98 flyktingar till Värnamo och även i år förväntas antalet flyktingar överstiga avtalet med Integrationsverket, som varit att ta emot 30 flyktingar per år.

Praktik direkt. De nyanlända skrivs in på heltid i Värnamo Arbetsmarknadscenter. Inom socialtjänsten finns en styrgrupp med representant från arbetsmarknadssektionen, invandrar- och ekonomisektionen som tillsammans med flyktingen arbetar fram introduktionsplanen. Varje person med introduktionsersättning får större möjligheter att träna sig på det svenska språket. I regel går man på sfi på förmiddagen och har praktik/arbete på eftermiddagen. Ibland går det att ordna fram en praktikplats direkt och då påbörjas den samtidigt med sfi-undervisningen. I de flesta fall dröjer det dock några veckor innan en praktikplats kan skaffas fram. Där finns tre praktiksamordnare (varav en i huvudsak arbetar med flyktingar och invandare). De praktikplatser som ordnas fram är till 70-75 % inom näringslivet och resterande inom den offentliga sektorn.

Steget in i Värnamo. Under en månads tid ersätts praktiktiden för en del genom att de får del av samhällsinformation från olika myndigheter, organisationer och religiösa samfund. Det sker i samverkansprojektet "Steget in i Värnamo" som bedrivs mellan kulturförvaltningen och invandrarbyrån.

Det lönar sig att arbeta. Sedan 2005 betalas introduktionsersättning till flyktingarna för att de uppfyller introduktionsplanen. Ekonomiska morötter finns vid extra arbete.

Socialt kapital och nätverk. Värnamo Internationella Vänner är ett nätverk som ordnar olika träffar för nyanlända. Föreningen drivs av olika organisationer och föreningar. Det sociala kapitalet i Värnamo byggs upp av småföretagsamhet, aktiva nätverk, föreningar och frikyrklighet. Detta förbättrar och underlättar välkommandet och inkluderandet av de nyanlända.

Fadderverksamhet. Föreningen engagerar också 50-talet familjer som ställer upp som värdfamilj/person åt de nyanlända.

Satsning på företagande. Kommunen avslutade i våras EU-projektet Integration och företagande. 21 invandrare från 18 länder har i cirka ett halvt år gått en Starta-eget-utbildning. Utbildningen ledde till att 8 invandrare startade företag.

Aktiv politisk styrning. Sedan 2003 ansvarar Medborgarnämnden för Invandrarbyråns verksamhet. Nämnden ansvarar också för arbetsmarknadsfrågor, samt individ och familjeomsorg. Flyktingintroduktionen prioriteras i en aktiv målstyrning i konkreta mål avseende minskad utbetalning av försörjningsstöd och andel flyktingar som ska ha egen försörjning efter introduktionen.

Stöd från kommunen. Kommunstyrelsen satsar 3 miljoner i stöd till olika integrationsprojekt. Här kan föreningar/förvaltningar ansöka om stöd till olika projekt.

Solna: företagsamhet skapar integration

Solnas framgångsfaktorer

1. Integration prioriteras i det lokala tillväxtarbetet. Näringslivschefen är också chef för integrationsarbetet. Kompetensnämnden ansvarar för introduktionen av flyktingar.
2. Nära samarbete med lokala företagare för att underlätta flyktingarnas väg in på arbetsmarknaden och bidra till attitydförändringar i hela kommunen.

Den röda tråden i Solna

Solna stad tog emot 147 flyktingar 2006 och kommer att ta emot 150-200 flyktingar under 2007. Arbetslösheten bland utrikes födda i kommunen är väldigt låg. Stadens integrationsarbete har bidragit till att arbetslösheten bland utrikes födda nästan är hälften så hög i Solna jämfört med Stockholmsområdet i övrigt. Arbetslösheten bland utrikes födda uppgick under april till 2,7 % vilket är en nedgång från 3,8 % vid motsvarande tidsperiod 2006. Det innebär att varannan arbetsdag har en utlandsfödd arbetslös Solnabo fått ett arbete under det senaste året.

Solna har en uttalad ambition att bli bäst i Sverige på integration. Integrationspolicyn är en viktig del i det lokala tillväxtarbetet

Integrationspolicyn angår alla – inte bara de nyanlända. I april 2004 antog Solna stad en integrationspolicy som är en viktig del i det lokala tillväxtarbetet. Den följs upp årligen. Ur inledningen till Integrationspolicyn: ”Var tredje Solnabo har utländsk bakgrund. Solna är Sveriges mest företagstätta stad. Det finns därmed goda förutsättningar för Solna att bli den stad i Sverige som har bäst integration. Med denna integrationspolicy riktar vi oss till alla som bor och verkar i Solna. Vi har en vision av ett Solna där allas kompetens tas till vara oavsett etnisk bakgrund. Dit når vi genom att fokusera på egenförsörjning i arbete och företagande. Här presenterar vi ett förhållningssätt till integration som vi vill ska genomsyra hela Solna.”

Täta kontakter med företagsvärlden. Kompetensförvaltningen och integrationsenheten prioriterar kontakterna med näringslivet. En personal på integrationsenheten är särskilt anställd för att ha kontakter med det lokala näringslivet och bland annat skaffa fram praktikplatser.

Integration en del av kommunens näringslivspolitik. Kompetensnämnden har det politiska ansvaret både för utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor och flyktingmottagningen. Chefen för kompetensförvaltningen är också näringslivschef i Solna stad.

Skräddarsydda svenskkurser för bl.a. företagare. Sfi består av en mångfald av olika språkutbildningar. Bland annat sff, svenska för företagare, som arrangerats med bra resultat som rönt stor uppmärksamhet. Solna samarbetar med andra kommuner i Stockholmsregionen och därför kommer sff from nu att ges i Botkyrka. Sfi erbjuder ett smörgåsbord av språkkurser så att flyktingarna verkligen ges möjlighet att läsa intensivt.

Mångfald i undervisningen. Från och med 1 januari 2008 handlar kommunen upp all vuxenutbildning och Sfi i konkurrens. Detta ska öka mångfalden så att varje individ hittar en undervisningsform som passar de egna behoven.

Tydliga krav och tydlig jobbprenie. För utbetalning av introduktionsersättningen ställer kommunen som krav att personen fullföljer introduktionsprogrammet. Introduktionsersättningen får behållas om flyktingarna hittar extraarbete.

Sorsele: flyktingmottagandet en tillväxtfråga

Sorseles framgångsfaktorer

1. Flyktingarna ses som en resurs. Befolkningstillväxt är en tillväxt- och överlevnadsfråga för Sorsele.
2. Positiva attityder till flyktingarna. Kommunledningen har en tydlig och positiv inställning till mottagandet som sprids till invånarna.
3. Bra kontakter med företagarna gör det lättare att skaffa praktikplatser.

Den röda tråden i Sorsele

Sorsele är en av de kommuner som tar emot allra flest flyktingar i förhållande till sin folkmängd. Kommunen har avtal att ta emot 58 flyktingar per år. Dessutom tar kommunen emot nio ensamkommande flyktingbarn som bor på det privata behandlingshemmet Prästgården. Den pågående introduktionen av colombianska flyktingar kan visa upp goda resultat. Ett antal av familjerna är egenförsörjare efter 17 månader.

Goda kontakter med företagarna. Flyktingmottagningen i Sorsele har goda kontakter med de lokala företagarna och jobbar mycket för att få fram praktikplatser. Det är sällan problem att få fram praktikplatser. Tjänstemännen prioriterar ett förtroendefullt samarbete med företagarna.

Introduktionsersättning i stället för socialbidrag. Från och med i höst kommer den löneliknande introduktionsersättningen att betalas ut istället för försörjningsstöd.

Välkomstfester. När en ny grupp flyktingar kommer till Sorsele bjuder de in allmänheten till fest där de bjuder på mat och uppträdanden från hemländerna. Festerna är uppskattade och betraktas allmänt som ett bra sätt att skapa kontakter och minskar risken att fördomar sprids.

Till festerna bjuds flyktingar in från kommuner som Sorsele samarbetar med, t.ex. Arvidsjaur och Dorotea.

Sommarkurser. Flyktingarna tar inte sommarlov. När sfi-undervisningen slutade i juni inleddes ett dagligt skogsprojekt där 18 flyktingar under ett halvår lär sig om skog och natur. Från och med 28 augusti kommer sfi varvas med skogsprojektet. Skogsprojektet leds av Skogsvårdsstyrelsen.

Sfi varvas med praktik. Från och med i höst varvas sfi-undervisningen med praktik i företag. En del av praktikplatserna har koppling till skogsprojektet.

Samarbete med föreningar. Föreningslivet blir en naturlig mötesplats för svenskar och flyktingarna. På somrarna anordnar Sorsele IF bland annat simkurser för flyktingarna och på vintern erbjuds kurser i förarbevis på skoter.

Vårt åtgärds paket: 10 förslag för en framgångsrik introduktion

1. Jobbfokus i introduktionen

Den första frågan till de nyanlända i introduktionen bör vara hur han eller hon ska nå målet att skaffa egen försörjning i Sverige. Under de första veckorna i introduktionen ligger fokus på att ta fram en individuell handlingsplan. Där ska framgå hur vägen till snabb etablering på arbetsmarknaden ser ut för individen. Redan här upprättas en form av samhällsetablering i form av givande och tagande. Den som deltar i introduktionen förväntas delta på heltid om inte hälsoskäl eller andra särskilda skäl talar mot detta. Kommunen finns där som stöd för att utforma handlingsplanen, förmedla kontakter etc.

Jobbfokus innebär att de nyanlända ansvarar själva för att skaffa praktikplatserna, dvs. är aktiva själva. Introduktionsverksamhetens personal fungerar som coacher och prioriterar kontakter med företagen för att etablera goda relationer och få fram praktikplatser. Att bygga goda relationer med lokala företagare kräver ett målmedvetet och förtroendefullt samarbete med företagen. Introduktionsverksamhetens personal bör rikta in sig på att ägna mycket stor del av arbetstiden ute hos företagare.

Jobbfokus innebär också att den kommunala förvaltningen måste vara beredd att föregå med gott exempel och erbjuda praktikplatser. Till exempel kan mål sättas upp om att ta emot praktikanter motsvarande fem % av den egna personalstyrkan.

2. Introduktion på heltid

Introduktionsersättning utgår som ersättning för att de individuella handlingsplanerna följs. I den framgår vilka mål som ska uppfyllas, att aktivt deltagande förutsätts på heltid. Om inte kraven uppfylls utnyttjas karens i introduktionsersättningen och ersättningen minskar.

Introduktion på heltid har ett tydligt jobbfokus när den kopplas till introduktionsersättningen. Heltiden innebär att extraarbeten och frivilligt jobbsökande sker på fritiden. Det sporrar flyktingarna till att snabbare göra klart introduktionen och skaffa riktiga arbeten. Det är dags att ställa krav i alla kommuner på att introduktionen ska vara en heltidssysselsättning.

3. Istället för socialbidrag – inför löneliknande ersättning för introduktionen.

Introduktionsersättningen infördes 1993 som en alternativ försörjningsform till socialbidrag. Ett av skälen till införandet var att försörjningsstödet konstruktion riskerade att minska incitamenten till egen försörjning. Erfarenheterna visar att långvarigt bidragsberoende riskerar att leda till passivitet och försvåra inträdet på arbetsmarknaden, något som också drabbar barnen i de familjer som berörs.

Tyvärr har det visat sig att många kommuner konstruerat en introduktionsersättning som varken till innehåll eller i praktiken skiljer sig särskilt mycket från försörjningsstödet. Alla kommuner måste därför skapa löneliknande ersättning för introduktionen. Kommunerna bestämmer lokalt reglerna för ersättningen, till exempel kan de regleras så att de nyanlända själva disponerar fem veckors semester.

4. Jobb och sommarkurser istället för sommarlov

Uppehåll i introduktionen under sommaren förekommer och då tvingas de nyanlända ta sommarlov. I rapporten Integrationspolitikens resultat skriver Integrationsverket. ”Att personer i introduktion sällan erbjuds heltidsinsatser och att vuxna människor får ’sommarlov’ under introduktionen tyder också på att kommunen inte ser introduktionen som ett viktigt redskap för att skapa möjligheter för nyanlända att nå målet så effektivt som möjligt.”

Istället för sommarlov bör kommunerna fortsätta med den ordinarie introduktionen på heltid. Till exempel kan sommarkurser eller sommarprojekt ordnas. Det är dags att slopa sommarlovet för nyanlända som så snabbt som möjligt ska integreras i svenska kommuner!

5. Varva språkundervisning med praktik

Personer med olika yrkesbakgrund från sina hemländer ska få en yrkesintroduktion på arbetsmarknaden i kombination med studier i svenska språket. Svenska för invandrare, yrkesteorier och yrkessvenska varvas med praktik. Kommunerna måste vara flexibla och erbjuda olika språkkurser beroende på flyktingarnas yrkesinriktning. Det här överensstämmer med regelverket för de nya Instegsjobben.

6. Låt de nyanlända jobba i bemanningsföretag

Bemanningsföretagen är en bro till arbetslivet för många utlandsfödda eftersom de ser till kompetens oavsett etnisk bakgrund. Kommuner kan handla upp utredningar från något

bemanningsföretag som får beskriva vad som krävs för att vara anställningsbara för några av de nyanlända i introduktionen. Då tydliggörs vad som krävs för att kunna skaffa jobb.

Anställningsbara personer anställs ofta av bemanningsföretagen, oavsett etnisk bakgrund. Kommunerna bör utnyttja den här möjligheten inte minst eftersom tillväxten i bemanningsföretagen generellt sätt är stark för närvarande.

7. Introduktionen en kompetensfråga, inte en fråga för socialtjänsten

Socialtjänstens omhändertagandeperspektiv ska inte utnyttjas för introduktion av friska nyanlända människor som ska skaffa sig egen försörjning. Det är viktigt att arbetsmarknads- och utbildningsfrågor dominerar introduktionen för de nyanlända vars kontakter med socialtjänsten till varje pris bör undvikas.

Introduktionen av de nyanlända kan med fördel kopplas samman med de strategiska tillväxtfrågorna i kommunen. Det är dags att se introduktionen som en tillväxt- och kompetensfråga och inte en socialtjänstfråga.

8. Validering av utbildning och yrkeserfarenheter

Satsa kommunala resurser på validering. Inrätta om så behövs egna valideringskanslier. Likaså är det viktigt att samarbeta med de närmaste högskolorna för certifiering av utländska akademiker så att de kan verka i Sverige.

9. Låt kommuner med mottagningskapacitet skriva avtal med hårt belastade kommuner

I många kommuner finns outnyttjad mottagningskapacitet. Det kommer helt enkelt inte tillräckligt många nyanlända till de här kommunerna. Samtidigt är situationen den rakt motsatta i ett antal kommuner som är extremt belastade av flyktingmottagning.

Kommuner med outnyttjad kapacitet kan bjuda in nyanlända från hårt utsatta kommuner och visa upp den introduktion de kan erbjuda. Vi vill uppmuntra de här kommunerna att skriva så kallade sekundäravtal med till exempel de kommuner i storstadsregionerna där man i dag har svårt att klara tillströmningen av nyanlända. Förhandlingar att skriva sekundäravtal förekommer på olika håll och bör kraftfullt drivas på.

Likaså finns det kommuner i regioner med goda arbetsmarknadsmöjligheter som inte tar emot så många nyanlända på grund av uppgiven bostadsbrist. Det vore önskvärt att sådana kommuner kunde ta emot fler nyanlända. Nyordningen med länsstyrelsen som samordnare i förhandlingarna med Migrationsverket underlättar samarbetet mellan närliggande kommuner, till exempel så att individer pendlar mellan jobb och bostad i olika kommuner.

Kommunerna bör uppmuntra länsstyrelserna att spela en aktiv roll som den institution som i framtiden kommer att ansvara för att upprätta kontrakt mellan kommuner och staten vad gäller flyktingmottagning.

10. Det handlar om ledarskap

Kommunerna behöver ta ett strategiskt helhetsgrepp om introduktionen kopplat till det lokala tillväxtarbetet. Det finns en oerhörd styrka i att se till att denna strategi är förankrad hos både politiker, företagare och föreningslivet så att olika parter kan samarbeta för att förverkliga de mål man vill uppnå. Introduktionen av nyanlända underlättas om ledande politiker, företagare och övriga lokala ledare är pådrivande i arbetet.

Att låta kommunfullmäktige anta en lokal *Integrationspolicy* tydliggör målsättningen och motiven för introduktionen av nyanlända. Över huvud taget krävs att kommunerna på ett tydligt sätt kopplar ihop introduktionen av nyanlända med det lokala tillväxtarbetet.